

Sygn. akt I ACa 321/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lipca 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Hanna Muras

Sędzia SA – Edyta Jefimko /spr./

Sędzia SO del. – Anna Szymańska-Grodzka

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Foltak

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2012 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w W.

przeciwko J. U. i (...) sp. z o.o. w W.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 12 maja 2009 r. sygn. akt XXIV C 794/08

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1, 3 i 4 w części i nadaje im następującą treść:

- punkt 1 „ 1c. nakazuje J. U. , aby opublikował w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku - na trzeciej stronie tygodnika (...), w wytłuszczonej ramce o wymiarach 15 cm na 15 cm, pogrubioną czcionką o rozmiarze 12 punktów oświadczenie następującej treści: < R.(...) (...) J. U. przeprasza (...) spółkę z o.o. w W. za obraźliwą sugestią, iż R. M. S. i A. S. są „łapówkarzami”, wyrażoną w tygodniku (...) nr 32(880) z 9 sierpnia 2007 roku, w artykule pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją>”;

- punkt 1 „ 1d. nakazuje (...) spółce z o.o. w W., aby opublikowała w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku - na trzeciej stronie tygodnika (...), w wytłuszczonej ramce o wymiarach 15 cm na 15 cm, pogrubioną czcionką o rozmiarze 12 punktów oświadczenie następującej treści: < Wydawca tygodnika (...) spółka z o.o. w W. przeprasza (...) spółkę z o.o. w W. za obraźliwą sugestią, iż R. M. S. i A. S. są „łapówkarzami”, wyrażoną w tygodniku (...) nr 32(880) z 9 sierpnia 2007 roku, w artykule pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją”> ;

- punkt 3. „zasądza solidarnie od (...) spółki z o.o. w W. na rzecz Fundacji (...) „Mimo wszystko” w K. dalszą kwotę 10.000 (dziesięć tysięcy) złotych”,

- punkt 4 „ 4 b. znosi pomiędzy stronami koszty postępowania”,

2. oddala apelację pozwanych w całości, a powoda w pozostałej części ,

3. zasądza od (...) spółki z o.o. w W. na rzecz (...) spółki z o.o. w W. kwoty po 2.378,50 (dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt osiem 50/100) złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego .

I ACa 321 /12

UZASADNIENIE

Powodowie A. S., M. S. i (...) spółka z o.o. w W. wnieśli o nakazanie pozwanym: J. R. Naczelnemu tygodnika (...) i (...) spółce z o.o. w W. – wydawcy tygodnika (...) opublikowanie na ich koszt w dzienniku „(...)” oraz w tygodniku (...), na trzeciej stronie, w wytłuszczonej ramce o wymiarach co najmniej 15 cm na 15 cm, pogrubioną czcionką o rozmiarze co najmniej 12 punktów oświadczeń o treści następującej:

„ Wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie R. (...) (...) J. U. (odpowiednio wydawca(...) (...) Spółka z o.o.) przeprasza R. M. S. oraz R. A. S. za opublikowanie w tygodniku (...), nr 32 (880), z dnia 9 sierpnia 2007 r. artykułu pt. „Wojna łapówkarzy z korupcją” oraz wywiadu pt. „Ta wstrętna Rzeczpospolita” zawierających nieprawdziwe i zniesławiające informacje, że Sąd Apelacyjny i Sąd Najwyższy stwierdził, że R. M. S. i R. A. S. publikując w 2003 r. na łamach „Rzeczypospolitej” artykuł „Leki za miliony dolarów” działali w „interesie i na rzecz koncernu farmaceutycznego” oraz że „nie stawiają się na rozprawach i nie przyjmują pozwów” i „unikają odpowiedzialności karnej”, a także za obraźliwą sugestię, że dziennikarze są „łapówkarzami”, które to nieprawdziwe informacje i obraźliwa sugestia godzą w dobre imię i podważają wiarygodność zawodową M. S. i A. S., a także narażają ich na utratę zaufania niezbędnego dla wykonywania zawodu dziennikarza. J. U. (odpowiednio (...) Sp. z o.o.) składa wyrazy ubolewania z powodu bezprawnego naruszenia dóbr osobistych R. M. S. i A. S.”;

oraz „ Wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie, R. Naczelnego tygodnika (...) J. U. (odpowiednio wydawca tygodnika (...) Sp. z o.o.) składa wyrazy ubolewania z powodu bezprawnego naruszenia dóbr osobistych (...) sp. z o.o. w W. – wydawcy dziennika „Rzeczpospolita” – przez opublikowanie w tygodniku (...), nr 32 (880), z dnia 9 sierpnia 2007 r. artykułu pt. „Wojna łapówkarzy z korupcją” oraz wywiadu pt. „Ta wstrętna Rzeczpospolita”, zawierających nieprawdziwe i zniesławiające informacje, że Sąd Apelacyjny i Sąd Najwyższy stwierdził, że R. M. S. i R. A. S. publikując w 2003 roku na łamach „Rzeczypospolitej” artykuł „Leki za miliony dolarów” działali „w interesie i na rzecz koncernu farmaceutycznego”, a także zawierających obraźliwą sugestię, iż dziennikarze są „łapówkarzami”, które to nieprawdziwe informacje i obraźliwa sugestia godzą w dobre imię i reputację (...) sp. z o.o. – Wydawcy dziennika (...)

Powodowie domagali się nadto nakazania pozwanemu J. U. złożenia powyższych oświadczeń w terminie 7 dni, a (...) w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku , a w przypadku niewykonania tego nakazu – upoważnienia powodów do opublikowania wyżej wymienionych oświadczeń na koszt pozwanych. Ponadto wnieśli o zasądzenie solidarnie od pozwanych kwoty 50 000 zł na rzecz Fundacji (...) w K. oraz o zasądzenie od pozwanych na rzecz każdego z powodów kosztów procesu.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 12 maja 2009 r. nakazał J. U. i (...) sp. z o.o. w W., aby opublikowali – w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku – na trzeciej stronie tygodnika (...), w wytłuszczonej ramce o wymiarach 15 cm na 15 cm pogrubioną czcionką o rozmiarze 12 punktów oświadczenia następującej treści: „R. (...) (...) J. U. i Wydawca tego tygodnika (...) sp. z o.o. w W. przepraszają R. M. S., R. A. S. i Wydawcę dziennika (...) (...) sp. z o.o. w W. za obraźliwą sugestię, że M. S. i A. S. są „łapówkarzami”, a nadto przepraszają R. M. S. i R. A. S. za podanie nieprawdziwych informacji, że „nie stawiają się na rozprawach i nie przyjmują pozwów” i „unikają odpowiedzialności karnej”, które to słowa zostały opublikowane w tygodniku (...) nr 32 (880) z 9 sierpnia 2007 r., w artykule pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją”, zasądził solidarnie od J. U. i (...) sp. z o.o. w W. na rzecz Fundacji (...) w K. kwotę 10 000 zł, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zniósł koszty procesu pomiędzy stronami.

Sąd Okręgowy uznał, że zawarcie w tytule spornej publikacji jednoznacznej sugestii, że dziennikarze M. S. i A. S. są łapówkarzami naruszało ich dobre imię a nadto doszło do nadwyrężenia ich reputacji w życiu zawodowym. Także ukazanie dziennikarzy jako osób, które nie stawiają się na rozprawach, nie przyjmują pozwów i unikają odpowiedzialności karnej w opinii publicznej odbierane jest jako informacja zniesławiająca i dyskredytująca. Stwierdzenia powyższe zostały bowiem podane w kontekście rzekomego unikania przez powodów odpowiedzialności karnej. Przedstawiono ich więc jako osoby, które postępują w sposób etycznie naganny, które nie stawiając się na rozprawy, nie podając swych adresów i nie odbierając pozwów próbują unikać odpowiedzialności za swe dziennikarskie działania. Nie może także budzić wątpliwości, że wskutek zdyskredytowania kompetencji zawodowych i moralnych ówczesnych dziennikarzy (...) doszło również do naruszenia renomy wydawcy tego dziennika, jako podmiotu odpowiedzialnego za ostateczny kształt gazety i zamieszczone w niej publikacje. Zdaniem Sądu Okręgowego odpowiednim środkiem dla usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powodów było zamieszczenie stosownego oświadczenia tylko w tygodniku (...). Nie było natomiast potrzeby zamieszczania go w dzienniku (...), który trafia do całkowicie innego kręgu czytelników niż tygodnik (...). Sąd Okręgowy uznał, że w oparciu o przepis art. 448 k.c. roszczenie pieniężne jest usprawiedliwione co do zasady. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że na skutek tych publikacji powodowie spotkali się z nieprzyjemnymi komentarzami i do dzisiaj są pytani przez nieżyczliwych kolegów czy wzięli łapówkę. Takie nastawienie osób trzecich do powodów wywołało u nich negatywne emocje; wywołało także negatywne konsekwencje dla funkcjonowania spółki (...), rzucając cień na jej wiarygodność jako wydawcy. Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy Sąd Okręgowy ocenił, że właściwą kwotą którą należało zasądzić solidarnie od pozwanych na rzecz Fundacji (...) w K. będzie 10 000 zł.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

A. S., M. S. i (...) spółka z o.o. w W. zaskarżyły wyrok w całości w stosunku do wszystkich powodów. Skarżący zarzucili naruszenie :

- art. 24 § 1 k.c. przez nakazanie pozwanym dopełnienia czynności, która w żadnym wypadku nie jest adekwatna dla usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powodów publikacjami tygodnika (...) i przyjęcie, że określenie powodów jako działających nie w interesie społecznym -tylko w interesie koncernu farmaceutycznego nie naruszyło ich dóbr osobistych ,

- art. 448 k.c. przez niewłaściwe jego zastosowanie i przyjęcie, że zasądzenie kwoty 10 000 zł na cel społeczny powinno stanowić wystarczającą satysfakcję dla powodów,

- art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego prowadzącej do przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że określenie powodów jako działających nie w interesie społecznym - tylko w interesie koncernu farmaceutycznego nie naruszyło ich dóbr osobistych,

- art. 378 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że obowiązek złożenia przez wydawcę i redaktora naczelnego oświadczenia o przeproszeniu za naruszenie dóbr osobistych spowodowane opublikowaniem spornego materiału jest obowiązkiem wspólnym,

-art. 1049 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że roszczenie o zastępcze wykonanie wyroku na koszt pozwanych powstaje dopiero z chwilą zwłoki dłużnika pomimo, że sąd orzekający ma prawo postanowić w tytule egzekucyjnym, że w razie niewykonania przez dłużnika w wyznaczonym terminie czynności, którą może wykonać także inna osoba, wierzyciel będzie umocowany do wykonania tej czynności na koszt dłużnika,

- art. 100 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. przez wzajemne zniesienie kosztów procesu

- nierozpoznanie istoty sprawy przez całkowite pominięcie w wyroku i jego uzasadnieniu roszczeń powodów dotyczących wywiadu pt. „Ta wstrętna Rzeczpospolita”, opublikowanego w tygodniku (...) z dnia 9 sierpnia 2007r.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie powództwa w całości z zasądzeniem na rzecz powodów kosztów procesu w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji i za instancję odwoławczą, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje.

Pozwani -J. U. i (...) spółka z o.o. w W. zaskarżyli wyrok w części tj. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1, 2 i 4.

Skarżący zarzucili naruszenie :

- art. 24 § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie,
- art. 12 ust.1 pkt 1 i art. 41 prawa prasowego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na założeniu, że pozwani nie wypełnili obowiązku zachowania szczególnej staranności i rzetelności w pracy dziennikarskiej nad tekstem, m.in. przez podanie informacji polegającej na obraźliwej sugestii, że dziennikarze M. S. i A. S. są „łapówkarzami” oraz nieprawdziwych informacji, że nie stawiają się na rozprawach i nie przyjmują pozwów oraz unikają odpowiedzialności karnej, pomimo, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy świadczy o tym, iż dziennikarka w trakcie kompletowania materiałów dowodowych oraz na etapie formułowania tekstu dochowała przewidzianych prawem standardów szczególnej staranności i rzetelności , co skutkować powinno kontratypem powodującym wyłączenie bezprawności,
- art. 6 k.c. w zw. z art. 24 § 1 zd. trzecie k.c. i art. 448 k.c. przez zasądzenie od pozwanych na cel społeczny 10 000 zł pomimo, że brak było ku temu podstaw,
- art. 38 ust.1 prawa prasowego przez uwzględnienie powództwa skierowanego przeciwko (...) spółce z o.o. w sytuacji, gdy firma ta jako wydawca nie podejmowała działań mających na celu spowodowanie opublikowania artykułu „Wojna łapówkarzy z korupcją”,
- art. 316 § 1 k.p.c. oraz 233 § 1 k.p.c. przez oparcie rozstrzygnięcia na wycinkowym jedynie materiale dowodowym i dokonanie dowolnej oceny materiału dowodowego prowadzącej do przyjęcia przez sąd pierwszej instancji, że w wyniku spornych publikacji doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów i że naruszenie to było bezprawne,
- art. 328 § 2 k.p.c. przez wadliwe uzasadnienie orzeczenia m.in. na skutek zaniechania uwzględnienia istotnych danych z akt przy konstruowaniu poszczególnych fragmentów stanu faktycznego przemawiających przeciwko uwzględnieniu powództwa, a także uzasadniających odstąpienie od zasądzenia stosownej kwoty na cel społeczny.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości z zasądzeniem kosztów procesu na rzecz pozwanych ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z rozstrzygnięciem o kosztach procesu.

Rozpoznając sprawę na skutek apelacji powodów i pozwanych **Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 18 lutego(...)**. zmienił wyrok Sądu Okręgowego z dnia(...)r. w ten sposób, że nakazał pozwanemu J. U. oraz pozwanej spółce (...)- każdemu z osobna – w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku zamieszczenie na ich koszt na trzeciej stronie tygodnika (...) w wytłuszczonej ramce o wymiarach 15 cm na 15 cm, pogrubioną czcionką o rozmiarze 12 punktów ogłoszenia o treści:

„ R. Naczelnny tygodnika (...) J. U. (oraz odpowiednio (...) sp. z o.o. w W.) przeprasza R. M. S. i R. A. S. za obraźliwą sugestię, że M. S. i A. S. są „łapówkarzami”, a ponadto za podanie nieprawdziwych informacji, że „nie stawiają się na rozprawach i nie przyjmują pozwów” i „unikają odpowiedzialności karnej”, które to słowa zostały opublikowane w tygodniku (...) nr 32 (880) z 9 sierpnia 2007 r., w artykule pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją”. Oddalił powództwo spółki (...) w całości, a powództwo M. S. i A. S. w pozostałej części oraz oddalił apelacje: powodów M. S.

i A. S. i pozwanych J. U. i (...) sp. z o.o. w pozostałej części, a apelację powoda (...) spółki z o.o. w całości, a także orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny podzielił w całości ustalenia faktyczne dokonane przez sąd pierwszej instancji. Uznał za zasadny zarzut powodów co do konieczności zamieszczenia ogłoszenia przepaszającego osobno przez każdego z pozwanych i w tym zakresie zmienił wyrok Sądu Okręgowego, nakazując zarówno pozwanemu J. U. jaki i spółce (...) zamieszczenie w tygodniku (...) określonych w wyroku ogłoszeń. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie był uzasadniony zarzut naruszenia art. 448 k.c. Roszczenie o zadośćuczynienie jest majątkowym środkiem ochrony dóbr osobistych. Ma ono na celu naprawienie uszczerbku niemajątkowego. Wypełnienie funkcji kompensacyjnej wpływa także w pewnym zakresie na funkcję prewencyjną i represyjną. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że kwota 10 000 zł od pozwanych jest odpowiednia do rozmiaru krzywdy powodów przy uwzględnieniu, że winna być ona umiarkowana i odpowiadać przeciętnej stopie społeczeństwa a nadto uwzględnia skutki naruszenia. Sąd Apelacyjny uznał, iż (...), nie wykazała, aby jej dobro osobiste zostało naruszone działaniem pozwanych. Zgodnie z art. 43 k.c. przepisy o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych stosuje się odpowiednio do osób prawnych, jednakże nie oznacza to, że dobra osobiste osób fizycznych oraz osób prawnych są tożsame. Do naruszenia dobrej sławy osoby prawnej dochodzi w wyniku analogicznych działań jak przy naruszaniu czci osób fizycznych. Chodzi tu przede wszystkim o rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji lub nieuzasadnionych poniżających czy zniesławiających ocen. Nie negując okoliczności, że wydawcy przysługuje dobro osobiste w postaci prawa do ochrony dobrego imienia wydawanego czasopisma przyjęcie, w okolicznościach sprawy, że nastąpiło naruszenie jego dóbr osobistych, sąd apelacyjny określił jako zbyt daleko idące.

Na skutek skargi kasacyjnej spółki (...) złożonej od tego orzeczenia **Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 13 stycznia 2012 r., I CSK 790/10** uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w części oddalającej powództwo (...) sp. z o.o. i apelację tej spółki oraz orzekającej o kosztach procesu za I i II instancję i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy stwierdził, iż stanowisko Sądu Apelacyjnego, który uznał apelację spółki (...) za nieuzasadnioną, ponieważ spółka ta nie wykazała, by jej dobro osobiste zostało naruszone działaniami powodów i że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, przyjęcie, iż nastąpiło naruszenie jej dóbr osobistych, byłoby zbyt daleko idące, w sytuacji gdy równocześnie podzielił ustalenia Sądu Okręgowego, który z kolei uznał, że na skutek publikacji zamieszczonej w tygodniku (...) ucierpiała renoma wydawcy dziennika, jest wewnętrznie sprzeczne. Uzasadnienie nie wskazuje w istocie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, gdyż nie wynika z niego, dlaczego sąd odwoławczy ustalając, że doszło do naruszenia renomy powodowej spółki oraz iż miało to negatywne konsekwencje dla jej funkcjonowania, stwierdził, że spółka ta nie wykazała, aby jej dobro osobiste zostało naruszone działaniem pozwanych. Uzasadniony w tej sytuacji był zarzut naruszenia art. 23 k.c. Na uwzględnienie zasługiwał także zarzut naruszenia art. 448 k.c. Orzekające w sprawie sądy ustaliły, że działanie pozwanych było zawinione. Dał temu wyraz Sąd Okręgowy zasądzając solidarnie od pozwanych na rzecz wskazanej organizacji charytatywnej kwotę 10 000 zł. Oddalając, zawarte w apelacji spółki (...) żądanie zasądzenia dalszych 10 000 zł na ten cel, Sąd Apelacyjny ograniczył się do stwierdzenia, że kwota ta jest odpowiednia do rozmiaru krzywdy powodów przy uwzględnieniu, że powinna ona być umiarkowana i odpowiadać przeciętnej stopie społeczeństwa. Posłużenie się w przypadku sprawy, w której pozwany są wydawca i redaktor naczelny ogólnym stwierdzeniem, że kwota zadośćuczynienia powinna odpowiadać przeciętnej stopie społecznej było zbyt ogólne i nieuprawnione.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki - (...) spółki z o.o. w W. jest w przeważającej części uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podzielił poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia, że na skutek opublikowania w tygodniku (...) nr 32 (880) z 9 sierpnia 2007 r., artykułu pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją”, dotyczącego dziennikarzy gazety (...) M. S. i A. S., doszło nie tylko do naruszenia dóbr osobistych tych osób, ale również renomy wydawcy dziennika

(...) , jako podmiotu ich zatrudniającego. Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 maja (...) , zmienionym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie orzeczeniem z dnia 18 lutego(...), każdy z pozwanych został zobowiązany do opublikowania na swój koszt ogłoszenia , że przeprasza R. M. S. i R. A. S. za obraźliwą sugestię, że M. S. i A. S. są „łapówkarzami”, a ponadto za podanie nieprawdziwych informacji, że „nie stawiają się na rozprawach i nie przyjmują pozwów” i „unikają odpowiedzialności karnej”, które to słowa zostały opublikowane w tygodniku (...) nr 32 (880) z 9 sierpnia 2007 r., w artykule pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją”. Uwzględniając skargę kasacyjną powodowej spółki , złożoną od wyroku sądu odwoławczego z dnia 18 lutego 2010 r. , Sąd Najwyższy w uzasadnieniu stwierdził, iż do naruszenia dobrego imienia osoby prawnej może dojść w wyniku analogicznych działań jak przy naruszeniu dóbr osobistych osoby fizycznej. Jeżeli w wyniku rozpowszechniania nieprawdziwych informacji lub nieuzasadnionych i poniżających, czy zniesławiających ocen dojdzie do naruszenia dobra osobistego dziennikarza pisma wydawanego przez określoną osobę prawną, to uzasadnione będzie także przyjęcie, że nastąpiło naruszenie jej dobrego imienia jako wydawcy. Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. W ocenie Sądu Apelacyjnego treść oświadczenia pozwanych musi mieścić się w granicach żądania pozwu (...) spółki z o.o. w W., które było częściowo odmienne niż roszczenie dochodzone przez pozostałych powodów oraz pozostawać w związku z treścią oświadczeń pozwanych, jakie w związku z uprawomocnieniem się wobec nich w tej części wyroku, są zobowiązani złożyć w celu usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych M. S. i A. S.. W oświadczeniach tych sąd nie zamieścił stwierdzenia , że w spornym materiale prasowym zawarto nieprawdziwe i zniesławiające informacje, iż dziennikarze działali „w interesie i na rzecz koncernu farmaceutycznego”. Skoro naruszenie dóbr osobistych wydawcy jest konsekwencją naruszenia dóbr osobistych dziennikarzy poprzez rozpowszechnianie na ich temat nieprawdziwych informacji lub nieuzasadnionych i poniżających, czy zniesławiających ocen, to musi zostać zachowana spójność pomiędzy treścią oświadczeń , jakie sąd nakazuje złożyć sprawcom. Z uwagi na powyższe apelacja (...) spółki z o.o. w W. , która wносиła o zmianę wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu, w tym w zakresie treści ogłoszenia, nie mogła zostać uwzględniona w całości .

Zasadnie natomiast skarżący zarzuca, iż obowiązek złożenia przez wydawcę oraz redaktora naczelnego pisma, w którym ukazał się materiał prasowy, oświadczenia o przeproszeniu za naruszenie dóbr osobistych, spowodowanego opublikowaniem tego materiału, nie jest obowiązkiem wspólnym. Gdy naruszenie dobra osobistego powodujące szkodę niemajątkową, nastąpiło w wyniku działania autora, redaktora i wydawcy, w istocie każda z tych osób odpowiada za swoje własne, odrębne działanie. Autor publikacji ponosi odpowiedzialność za napisanie i skierowanie publikacji do druku. Redaktor naczelny odpowiada za dopuszczenie do opublikowania materiału naruszającego dobra osobiste, a wydawca - z tego względu, że ma faktyczny i twórczy wpływ na charakter czasopisma. Każda zatem z tych osób ponosi odpowiedzialność w granicach określonych w ustawie odrębnie dla każdej z nich. Z tego względu więc procesowa tych osób w zakresie dochodzonego roszczenia niemajątkowego nie jest współuczestnictwem materialnym, choć co do odpowiedzialności majątkowej istnieje solidarność (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r., I CZ 22/10, Lex nr 686086 i z dnia 4 września 2008 r., IV CZ 74/08, Lex nr 461739, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2004 r., V CK 675/03, OSNC 2005/7-8/135 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2005 r., III CZP 13/05, OSNC 2006/3/46). Nakładając na pozwanych obowiązek wspólnego złożenia oświadczenia Sąd Okręgowy naruszył art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 36 ust. 2 prawa prasowego.

Uznając apelację spółki (...) za częściowo uzasadnioną Sąd Apelacyjny w Warszawie na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 poprzez nadanie mu treści :

- punkt 1 „ 1c nakazuje J. U. , aby opublikował w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku - na trzeciej stronie tygodnika (...) , w wytłuszczonej ramce o wymiarach 15 cm na 15 cm, pogrubioną czcionką o rozmiarze 12 punktów oświadczenie następujące treści : < R. Naczelny tygodnika (...) J. U. przeprasza (...) Spółkę z o.o. w W. za obraźliwą sugestię, iż R. M. S. i A. S. są „łapówkarzami” , wyrażoną w tygodniku (...) nr 32(880) z 9 sierpnia 2007 roku, w artykule pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją”;

- punkt 1 „1d nakazuje (...) Spółce z o.o. w W., aby opublikowała w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku - na trzeciej stronie tygodnika (...) , w wytłuszczonej ramce o wymiarach 15 cm na 15 cm, pogrubioną czcionką o rozmiarze 12 punktów oświadczenie następujące treści : < R. Naczelnny tygodnika (...) J. U. przeprasza (...) Spółkę z o.o. w W. za obraźliwą sugestię, iż R. M. S. i A. S. są „łapówkarzami” , wyrażoną w tygodniku (...) nr 32(880) z 9 sierpnia 2007 roku, w artykule pod tytułem „Wojna łapówkarzy z korupcją”>.

Zasadne okazały się również zarzuty , dotyczące naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 448 k.c. W pozwie powodowie (w tym skarżąca) domagali się zapłacenia przez pozwanych solidarnie na cel społeczny kwoty 50 000 zł. Sąd Okręgowy uwzględnił to roszczenie wyłącznie, co do kwoty 10 000 zł. Apelacja powódki dotyczyła pozostałej kwoty 40 000 zł, co do której powództwo zostało oddalone. Natomiast skarga kasacyjna obejmowała w tym zakresie jedynie kwotę 10 000 zł.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zasadne jest żądanie zasądzenia od pozwanych solidarnie na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 36 ust. 2 prawa prasowego dalszej kwoty na cel społeczny .Art. 448 k.c. realizuje nie tylko funkcję kompensacyjną, ale również funkcję prewencyjną. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie z wyroku z dnia 5 listopada 2002 r., I ACa 869/02, Lex nr 82158 , że funkcja kompensacyjna nie wyczerpuje celu, jaki zasadnie można łączyć z przepisem art. 448 k.c. Cel ten obejmuje także udzielenie pokrzywdzonemu satysfakcji, a jej uzyskanie możliwe jest wtedy, gdy wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia pieniężnego będzie dla sprawcy naruszenia i/lub innej osoby odpowiedzialnej za naruszenie odczuwalną "sankcją" majątkową. Określenie odpowiedniej sumy pieniężnej z tytułu zadośćuczynienia wymaga zatem uwzględnienia sytuacji majątkowej osoby odpowiedzialnej za naruszenie. Suma ta powinna być tak dobrana, by jej wysokość była majątkowo doniosła dla osoby odpowiedzialnej za naruszenie, w szczególności w odniesieniu do wydawcy powinna stanowić znaczący czynnik kalkulacyjny w jego działalności gospodarczej. W szczególności w odniesieniu do wydawcy relatywnie niska wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia, które stanowiłoby tylko "symboliczną", a nie rzeczywistą wielkość kalkulacyjną w jego działalności gospodarczej nie może wywoływać efektu "tamującego", zapobiegającego dokonywaniu w przyszłości naruszeń dóbr osobistych. Na konieczność realizacji przez świadczenie przyznane w oparciu o art. 448 k.c. funkcji prewencyjnej wskazał Sąd Najwyższy, uwzględniając skargę kasacyjną spółki (...) wyrokiem z dnia 13 stycznia 2012 r., I CSK 790/10 i stwierdzając , iż świadczenie pieniężne powinno być na tyle dotkliwe dla naruszającego cudze dobro osobiste, aby powstrzymało go przed naruszaniem dóbr osobistych innych osób, albo przynajmniej świadomość jego dotkliwości, musiała być brana pod uwagę w przyszłości przy dopuszczaniu pewnych tekstów do publikacji. Nie może one być nadmiernie wygórowane, ale jego wysokość może odbiegać od przeciętnych dochodów osiągniętych w społeczeństwie i powinna raczej być proporcjonalna do sytuacji majątkowej sprawców naruszenia cudzego dobra osobistego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego obciążenie pozwanych obowiązkiem zapłaty jedynie kwoty 10 000 zł, co wynika z treści prawomocnego w tym zakresie wyroku sądu pierwszej instancji, nie realizuje funkcji prewencyjnej środka majątkowej ochrony dóbr osobistych poszkodowanych, w tym spółki (...), gdyż nie jest proporcjonalna do ich sytuacji majątkowej. Mając na uwadze zakres zaskarżenia wyroku w tej części (w apelacji i następnie w skardze kasacyjnej) Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w pkt 3 , zasądzając solidarnie od (...) Spółki z o.o. w W. na rzecz (...) K. dalszą kwotę 10 000 złotych.

Zmiana wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o roszczeniu głównym powodowała konieczność ponownego rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Mając na uwadze, iż powództwo (...) spółki z o.o. w W. zostało uwzględnione jedynie częściowo Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, dodając punkt 4b o zniesieniu pomiędzy stronami kosztów procesu.

Apelacja (...) spółki z o.o. w W. w pozostałej części jako bezzasadna została na podstawie art. 385 k.p.c. oddalona. Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku oddalił powództwo w części obejmującej roszczenie o upoważnienie na podstawie art. 1049 § 1 k.p.c. powodów do opublikowania wskazanych w wyroku oświadczeń na koszt pozwanych, uznając iż roszczenie tego typu jest przedwczesne i powstanie dopiero w momencie zwłoki dłużnika. Stanowisko to zaaprobował Sąd Apelacyjny w Warszawie w zakresie prawomocnego już rozstrzygnięcia, dotyczącego pozostałych

dwóch powodów. Kwestia możliwości stosowania w sprawach o ochronę dóbr osobistych art. 1049 § 1 k.p.c. zarówno w doktrynie, jak również w judykaturze budzi kontrowersje. Za dopuszczalnością co do zasady stosowania tego przepisu opowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 czerwca 2006 r., III CZP 23/06, OSNC 2007/1/11, poddanej częściowo krytyce w piśmiennictwie (głosy częściowo krytyczne W. Kowalski PPE 2007/4/93 i K. Knoppek M. Prawn. 2007/17/968-969). Mając na uwadze zaistniałą sytuację procesową oraz potrzebę zachowania spójności orzeczenia (w zakresie wykładni tego samego przepisu w jednej sprawie w stosunku do wszystkich współuczestników sporu) Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska wyrażonego w zaskarżonym wyroku.

Uwzględnienie apelacji (...) spółki z o.o. w W. skutkowało oddaleniem na podstawie art. 385 k.p.c. apelacji pozwanych, kwestionujących co do zasady swoją odpowiedzialność (w wyniku rozpoznania której zostało wydane rozstrzygnięcie przez Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 18 lutego (...) w przedmiocie oddalenia powództwa spółki (...) w całości, które Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 13 stycznia 2012 r. uchylił).

O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 105 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 pkt 1 oraz § 6 pkt 4 i 5 i § 11 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1348, z późn. zm.). Sąd Apelacyjny uznał, iż apelacja została co do zasady uwzględniona w zakresie roszczeń niemajątkowych (o zobowiązanie do złożenia oświadczenia, a oddalona jedynie w nieznaczącej części w zakresie roszczenia o upoważnienie do opublikowania oświadczenia na koszt pozwanych), oznacza to, że pozwani powinni zwrócić powodowi koszty postępowania apelacyjnego i kasacyjnego w całości w zakresie tych roszczeń (opłata od apelacji złożonej przez trzech powodów od roszczeń niemajątkowych wyniosła 3000 zł, a więc część przypadająca na skarżącego wynosi 1000 zł ($3000 \text{ zł} : 3 = 1000 \text{ zł}$), koszty zastępstwa procesowego 270 zł, opłata od skargi kasacyjnej 1200 zł od roszczeń niemajątkowych oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym od tych roszczeń 270 zł. Natomiast roszczenia majątkowe zostały uwzględnione jedynie co do kwoty 10 000 zł, w sytuacji gdy w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia w zakresie roszczeń majątkowych wyniosła 40 000 zł (dlatego pozwanych obciąża stosownie do wyniku sporu obowiązek zwrotu powodowej spółce 25% opłaty od apelacji - uiszczona przez trzech powodów wynosiła 2000 zł, co oznacza, iż część przypadająca na apelującego wynosi 667 zł ($2000 \text{ zł} : 3 =$ w zaokrągleniu 667 zł), a 25% tej kwoty to 166 zł 75 gr., koszty zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne naliczone od kwoty 40 000 zł, wyniosły 1 800 zł, a 25% z tej kwoty to 450 zł oraz w całości opłata od skargi kasacyjnej dotyczącej roszczeń majątkowych w wysokości 10 000 zł, uiszczona w kwocie 500 zł oraz koszty zastępstwa procesowego naliczone od wartości roszczenia majątkowego w wysokości 10 000 zł w kwocie 900 zł. Łącznie należne skarżącemu koszty wyniosły 4756 zł 75 gr., w zaokrągleniu 4757 zł i pozwani powinni pokryć je w częściach równych po 2 378 zł 50 gr.